

Cărți și Reviste

Michele Sadoveanu-Nouvelles romanes, volte în italiano da Al Dem. Marcu e G. F. Cechini-Foglino.

Dacă orice traducere a scriitorilor noștri în altă limbă nu poate decât să ne bucură. Si tot sănătatea bucurărea operelor d-lui Sadoveanu în limba italiană, cum ne-a bucurat și traducerea d-lui Brdeascu-Voineski și Creangă în limba engleză. Dacă acesta din urmă ne-a făcut mare cinste în apus, avem cuvinte noi cel dinții de aici — să ne fim deplin mulțumiti de traducerea d-lui Al. Dem. Marcu, deși critică și recenzie italiana la ea fost ușor favorabilă. Nu ne plăneam că traducerea a fost făcută într-o limbă imposibilă, sau că stările sufletești și expresiunile din opera nu au fost date în mod corespunzător; d. Al. Dem. Marcu să fie bine — și în adesea înțelești cu cunoștință — limba italiana. Ne miră, oarecum, lipsa de orientare critică pe care d. Marcu a arătat-o în selecția operelor d-lui Sadoveanu:

„Ne permitemi de a traduce în limba italiană, tot ce e mai bun din vîsta sa producție“ (spunea prefața).

Dar, în definitiv, ce a tradus d. Marcu mai bun din opera d-lui Sadoveanu decât *Bubona lui Vâlcesiu*? Restulul (*Holțul*, *Soul* și chiar *Mormântul unui copil*), d. Marcu trebuie să-l preferă altfel, mult mai nou, mult mai caracteristic și mai în interiorul genului epic. Ne gândim la *Năluca, la Haga Sanis și Păcat boaresc*, celelalte capodopere *Fântână din plop* și *Dumbrava minunată* fiind, poate, prea noi, pentrutră traducatorul să fi avut timpul necesar unei asemenea lucrări.

Faptul în sine rămâne însă imbucurător și trebuie să mulțumim bucuriei intenții ale d-lui Al. Dem. Marcu. Nu, în tot cazul, sutei servicii și ne bucură că depășește literaricește hotările — dar serviciul adus, personal d-lui Sadoveanu, nu-i atât de mare.

George Baiculescu

La revue musicale (1 Martie) publică sub titlu „*Berlioz, artistul și muzicanțul*” un capitol din carteia lui Paul-Marie Masson, care va apăra zilele acesteia la librăria Alcan.

„Berlioz poate fi mai mult artist decât muzicanț” începe capitolul lui Masson. Fără îndoială că părțile acesteia sunt adesea și cartea va prezenta interes. Asupra lui au influențat tot atât Virgil, Shakespeare și Goethe, cît și Glück, Beethoven sau Weber, încât pentru el arta era un fel de viață ideală, care înțelege muzica, dar de multe ori și întrece. Poet în domeniul muzicii, Berlioz apare și în literatură ca poet; *Memoria sale*, care face să ne gândim numai decât la *Diderot* și *Correspondența* și la o fantezie și exuberanță flăcărișoare, constituie pagini de proza literară cu deosebite frumuseți.

Conceptia muzicii lui, poartă în ea influența unei culturi literare din cele mai vaste și a unui puternic talent poetic. Astfel că muzica lui nu e altceva decât tot o poezie, dar adesea și completată de o tehnică specială. În sensul acesta — și paralel cu mișcarea romantică în literatură — Berlioz începe reforma muzicală, publică lucrarea „Despre muzica clasică și cea romantică” proclamând inspirația liberă: „Muzica — spune el — nu trebuie să fie numai o desfășură a urechilor, ci trebuie să intereseze spiritul și să exprime prin ajutorul sunetelor gândurile poeției”. Ceea ce astfel absolut rivalizează cu poeziul. În operele lui, Berlioz are o originalitate, o abunție și o varietate, rareori întâlnite într-o impreună în istoria muzicii. Muzica lui se modelă după toate expresiunile din *Epopeea lui Berlioz*, *Marche la Suplice* și după toate carinilele din *Invocarea la natură*, legendă lacătoșă cele mai opuse caractere, cu o siguranță și mobilitate surprinzătoare. Căci muzica lui Berlioz nu este numai o muzică pasionată, care ascultă — ci una care cântă, o muzică activă, astăzi reiese din *Orgie de brigandă* sau *Fantaisie sur la tempe*.

Cu admirabil caracter dramatic, muzica lui Berlioz nu este niciodată pur lirică. Ca și în drama romantică, înrisim apărându-se în favoarea vreunui personaj, care inițiază sentimentele sau idealul lui de artist — și numai atât. De aceea muzica lui să bucură de auditiul publicului aproape o jumătate de secol, până la apariția muzicii de muană simbolistă, curent nou, care în muzică și literatură se menține și azi. Berlioz rămâne însă primul și marele muzicanț francez, cu adevarat european, care în domeniul artei sale a făcut un salt înăuntru, de premenire a muzicii vechi către elemente noi.

* * *

Les nouvelles littéraires (10 Martie) Primul centenar al lui Théodore de Banville (1823—1891). Un articol de fond semnat de *Tristan Derème*, în care se stabilește atmosfera generală a poeziei lui Banville, precum și preocupările de care a fost împănat în legătură cu arta sa. Fără să se gândească la anumite concepții, la anumite idei, pe care trebuia să le urezze în poezia sa, Banville — poet romantic din a doua generație — conduce activitatea sa aproape numai printre lucrurile străinătoare de frumusețe eternă și care sănătuie să răsuscite, pe lira lui, un vis de măreție și seminătate. În fața libertăților absolute, pe care le permitea teorile romantice și de care să bucură înseajuns, Banville susținea până la exces condițiunile înfrumusețării rimei. „N'auzim dintr-un vers” — spunea el — „decă numai cuvântul care formează rima”. Creator de rime noi, acestea apărându-se surprinzător de frumusețe, de multe ori răsunătoare, dar totdeauna corecte și de o echilibristică minunată.

Les demoiselles chez Ozy
Menées
Ne doivent plus songer aux hy
Ménées.

In arta aceasta Banville n'a fost întrebat decât de Verlaine” — încheie *Tristan Derème* —; și dacă în poezia lui nu găsim trecutul să sădăram pe Banville, poetul orbit de cunovite și vizuene frumoase de ritmul muzical, care aduce, celor cîteva, un fel de bucurie și lumină, poetul pe care l-am putea caracteriza, reproducând numai trei din versurile sale”:

*Je suis un poète lyrique.
Pourquoi jì vis? pour l'amour du lazier
Ici tout est couleur de dose!...*

* * *

Bucherei und Bildungsplege (Fascicola 12) Arnold Ulitz, roman. O foarte lungă și amintinătoare dare de seamă publică G. Kemp asupra nouului roman al lui Ulitz. În forma numai grandiosă tablou al vîctoriului, romanul tratează prăbușirea lumii lumii europene în valurile bolșevismului și renasterea unei lumi noi.

Soldatul german Daniel, un fost scriitor care a luat partea marșurilor de cucerire ale bolșevismului, se întoarce într-o pădure din Rusia, încercând să se întoarcă acolo, singur, începuturile primitive ale vieții și culturii umane. La singurătate, acestuia se mai alipesc atât doi tovarăși, Alexandru și Nadejda. Dar pe cînd Daniel și Nadejda păstrează neînțelește hotărârea lor, Alexandru — adept al ideii de forță — se reințoară la Petersburg. Cei rămași își povestesc întampinările grozave prin care au trecut în anii din urmă și legădușii între ei și afinității sufletești, se căsătoresc în binecuvântarea legii naturale. În timpul acesta Alexandru a desfășurat în Petersburg o nouă revoluție, în care cad ultimile resturi ale culturii și oei de pe urmă oamenii Alexandru deabia scapă nebun și se refugiază la Daniel și Nadejda, dar și aci — nebun cum e — cauță să-și realizeze vizuinile lui de forță. Lumina și pentru el o ingrozitoare masă de sân, tendințele lui de cucerire se simbolizează în loc și se recunoaște ca un Dumnezeu. Într-ei trei lupte — relație: conștiință deoară, nebunieasă și fără scrupul de altă parte. Vîrand să impinge granitul jocului și pe cîtori practic, Alexandru își găsește însă morțea. Daniel, cu Nadejda și fîul lor Sebastian, pleacă cu caravana jidovului Manasse, pentru ca să adune și să mănușeze resturile omenești — spre Palestina — unde la naștere un nou stat și un nou popor, ridicând aci un templu unicului Om-Dumnezeu.

Înțeleștele romanului — după cum se vede din usoră intuție a obiectului poate fi numai acela de a găsi expresia complicită a unei vizuni extrordinare, iar admirabilul și zugravirea poate deveni o mare operă de artă, caci ideea și concepția formidabilă și simbolul deplin realizat. Așa cum l-a construit Ulitz, romanul rămâne o legendă vie și care căștigă o bogăție de conținut plin de gândire și de imagini.

Caracterele se pot desprinde mai mult printre sugerare, — relatărea lor complicită se face numai după istorisirile reciproce dintră Daniel și Nadejda. Iar ca fel de expresie găsim

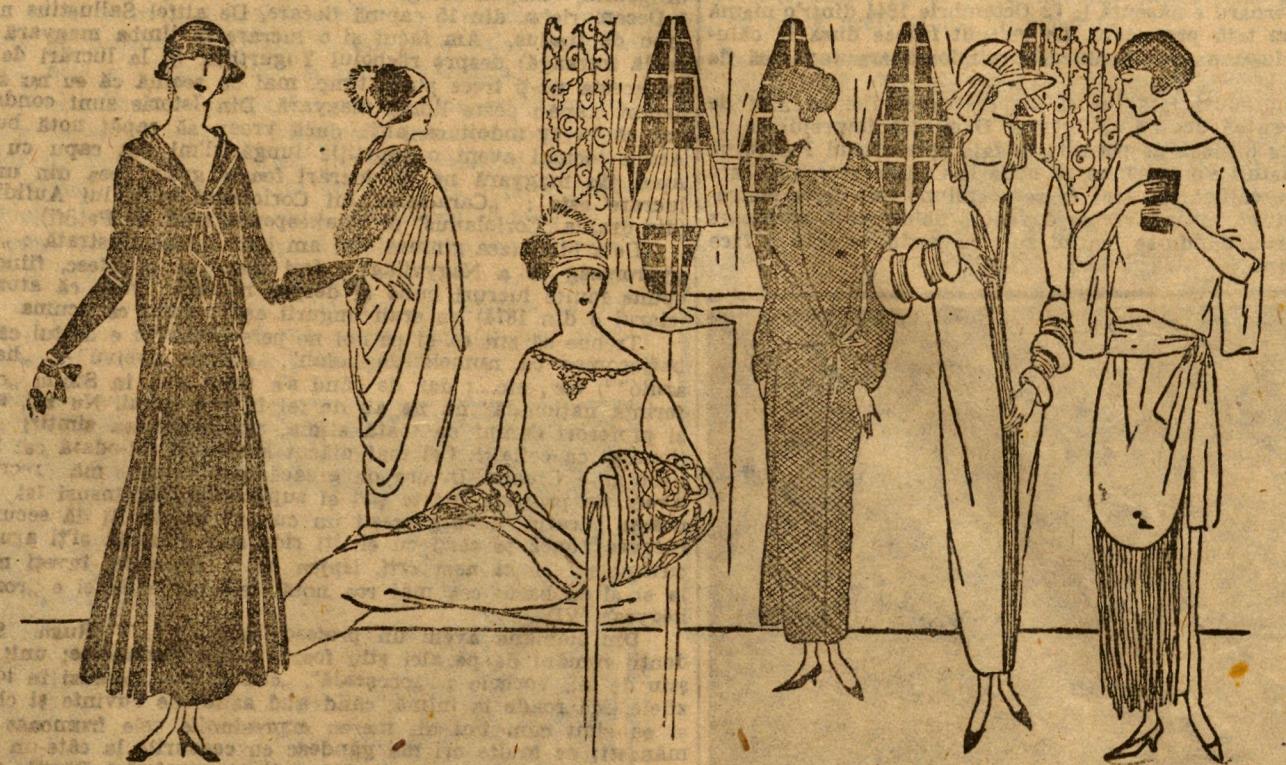
Revista modelor

Absurditatea actualităților

Am vorbit într-un număr trecut de influența evenimentelor la ordinul zilei, asupra modei. Oricât să pară de original, o mare absurditate este în impulsivitatea cu care se urmărește femeii.

De curând Lordul Carnavon, a descoperit în valea Reilor la Luksoz, mormântul lui Tut-an-amon.

Era devenită de prezent inspirația egipteană în actuala modă. Dar arta faraonilor, avea atât de multe de decorare

și exotica, și pieptănătura lor era așa de stilizată, că nu s-ar amâna o prea mare excentricitate, dacă ea ar servi de model, în cîteva detalii.

Bijuterile Egiptului, cu serpi, și Scarabeii, cu smalțuri și sidefuri, cu un pretext pentru a se schimba ornamentația bijuterilor de azi, destul de banală și fără gust.

Se anunță însă că rochia va fi schimbătoare într'un gen de mame, mai mult sau mai puțin autentică.

Cum își poți închipui această rochie mame? Sau din banalitate cu fașule strănsă în jurul corpului, în culori gudronate sau o cămașă arhaică subire și fără faldui, care susținează în artă egipteană, principiu frontalității.

Elle își poată să își facă repede, eroi și se miște sădărind capete și vorbind că mai puțin.

2) *Povestea că naibă cerul că e făcut într-o adine pentru a le da statuiri și dojeni* — și

3) *Trebucă înălțată în grădină și în turmară de spirit firea, sed copilul, în sentimentele, în trebuințele și nivelul mentalității lui*.

Concluzând, se stabilește că principalul și ca literatură pentru copii să își frunze seria, de un artist și nu de un moralist sădăcător, ori de un pedagog pedant.

O bine susținută schită critică asupra lui Eminescu publicată de Virgil Zaborowski, arătând insuficiența cunoștințelor critice asupra marelui nostru poet, care n'a fost decât numai conștient, circumscris și de cele mai multe ori ocolit.

„Studiu de sinteză însă nu s'a făcut” — observă d. Zaborowski, asă cu nu avom îned în constiința noastră culturală, un Eminescu destul de cîtar, de completă de unor, mai presus decât opera lui, cuprinzând-o și luminând-o în totalul și în particular. Astfel stim că e un poet de tonalitate deprinsă (M. Dragomirescu) și ne înălțăm cu cărțile zglobii sun senină, calme și zdămboiu, și că e înălțit (M. Dragomirescu) și o parte din opera lui — proza de pilă, Ceza — este plină de contraste unui explozie care se îndrumă spre sfârșitul și de altă parte, către o puritate în jubile, nu care nu cunoaște literatura noastră (N. Iorga), și surprinde unor în artă lui accent de erotism și de sensualism chiar. Stim că a făcut mai atât termenii de măre energie concretă, dar nu e să dăm peste unele expresii stiere, convenționale.

Sunt adevaratul cruda cele enunțate de d. Zaborowski în articolul săn și ne găsim la putină care va aduce complecțarea insuficiențelor. Desigur că aceasta va veni mult mai tarziu.

* * *

Transilvania (Martie) aduce în traducerea d-lui Em. Panaitescu o frumoasă poveste „Sâmbăta înțelepciunii noastre” de Maria Regina Rondachi. Schita d-lui Manoil Delabran „Dela la alta” se citește cu interes, iar „Constatări dureroase” ale d-lui Azente Bancu pun în lumină starea rea de luxuriu de care suferă scoliile noastre primare prin totală lipsă de pregătire grațială a copiilor, reacție care se observă mai ales în primul an de școală secundară, când profesorul e constrâns să înceapă elevii cele mai elementare notiuni de ortografiă și punctuație.

* * *

Scola (Ianuarie-Februarie) organul „Asociației corpului didactic primar” din Bucovina, publică un interesant articol al dr. V. Gherasim „Filosoful Vasile Conta ca pedagog”. Înțelegător al filosofiei acestuia, dr. Gherasim discută punctele de filosofie pedagogică din opera lui Conta și căutând să transpună pe sărămănușii practicele, creșterea filosoful dădește în teorie și în practică, ceea ce înțelegea găsind în teoria lui Conta de la adus o puritate în Jubile, nu care nu cunoaște literatura noastră (N. Iorga), și surprinde unor în artă lui accent de erotism și de sensualism chiar. Stim că a făcut mai atât termenii de măre energie concretă, dar nu e să dăm peste unele expresii stiere, convenționale.

Sunt adevaratul cruda cele enunțate de d. Zaborowski în articolul săn și ne găsim la putină care va aduce complecțarea insuficiențelor. Desigur că aceasta va veni mult mai tarziu.

* * *

Scola (Ianuarie-Februarie) organul „Asociației corpului didactic primar” din Bucovina, publică un interesant articol al dr. V. Gherasim „Filosoful Vasile Conta ca pedagog”. Înțelegător al filosofiei acestuia, dr. Gherasim discută punctele de filosofie pedagogică din opera lui Conta și căutând să transpună pe sărămănușii practicele, creșterea filosoful dădește în teorie și în practică, ceea ce înțelegea găsind în teoria lui Conta de la adus o puritate în Jubile, nu care nu cunoaște literatura noastră (N. Iorga), și surprinde unor în artă lui accent de erotism și de sensualism chiar. Stim că a făcut mai atât termenii de măre energie concretă, dar nu e să dăm peste unele expresii stiere, convenționale.

Sunt adevaratul cruda cele enunțate de d. Zaborowski în articolul săn și ne găsim la putină care va aduce complecțarea insuficiențelor. Desigur că aceasta va veni mult mai tarziu.

* * *

Scola Basarabiei (Ianuarie-Februarie) revista pentru cultură, învățământ și educație națională a d-lui St. Ciobanu, continuă să apară în Chișinău cu imbinătățiri la fiecare număr nou. Un articol d-lui Ap. D. Culea: „Literatura copilăriei originale”, în care alege pe căteva pagini parte din literatură noastră ce ar putea fi pusă cu succes în mărturie copiilor și stabilește condițiunile esențiale de creație ale cîteva literaturi pentru cel mic, din care desprindem următoare:

1) *Actionea să curgă repede, eroii să se miște sădărind capete și vorbind că mai puțin*.

2) *Povestea că naibă cerul că e făcut într-o adine pentru a le da statuiri și dojeni* — și

3) *Trebucă înălțată în grădină și în turmară de spirit firea, sed copilul, în sentimentele, în trebuințele și nivelul mentalității lui*.

Concluzând, se stabilește că principalul și ca literatură pentru copii să își frunze seria, de un artist și nu de un moralist sădăcător, ori de un pedagog pedant.

O bine susținută schită critică asupra lui Eminescu publicată de Virgil Zaborowski, arătând insuficiența cunoștințelor critice asupra marelui nostru poet, care n'a fost decât numai conștient, circumscris și de cele mai multe ori ocolit.

„Studiu de sinteză însă nu s'a făcut” — observă d. Zaborowski, asă cu nu avom îned în constiința noastră culturală, un Eminescu destul de cîtar, de completă de unor, mai presus decât opera lui, cuprinzând-o și luminând-o în totalul și în particular. Astfel stim că e un poet de tonalitate deprinsă (M. Dragomirescu) și ne înălțăm cu cărțile zglobii sun senină, calme și zdămboiu, și că e înălțit (M. Dragomirescu) și o parte din opera lui — proza de pilă, Ceza — este plină de contraste unui explozie care se îndrumă spre sfârșitul și de altă parte, către o puritate în Jubile, nu care nu cunoaște literatura noastră (N. Iorga), și surprinde unor în artă lui accent de erotism și de sensualism chiar. Stim că a făcut mai atât termenii de măre energie concretă, dar nu e să dăm peste unele expresii stiere, convenționale.

Sunt adevaratul cruda cele enunțate de d. Zaborowski în articolul săn și ne găsim la putină care va aduce complecțarea insuficiențelor. Desigur că aceasta va veni mult mai tarziu.

* * *

Scola Basarabiei (Ianuarie-Februarie) revista pentru cultură, învățământ și educație națională a d-lui St. Ciobanu, continuă să apară în Chișinău cu imbinătățiri la fiecare număr nou. Un articol d-lui Ap. D. Culea: „Literatura copilăriei originale”, în care alege pe căteva pagini parte din literatură noastră ce ar putea fi pusă cu succes în mărturie copiilor și stabilește condițiunile esențiale de creație ale cîteva literaturi